

Bruxelles, den 20.7.2021
SWD(2021) 709 final

ARBEJDSDOKUMENT FRA KOMMISSIONENS TJENESTEGRENE

Rapport om retsstatssituationen 2021

Landekapitel om Grækenland

Ledsagedokument til

Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget

Retsstatssituationen i Den Europæiske Union

{COM(2021) 700 final} - {SWD(2021) 701 final} - {SWD(2021) 702 final} -
{SWD(2021) 703 final} - {SWD(2021) 704 final} - {SWD(2021) 705 final} -
{SWD(2021) 706 final} - {SWD(2021) 707 final} - {SWD(2021) 708 final} -
{SWD(2021) 710 final} - {SWD(2021) 711 final} - {SWD(2021) 712 final} -
{SWD(2021) 713 final} - {SWD(2021) 714 final} - {SWD(2021) 715 final} -
{SWD(2021) 716 final} - {SWD(2021) 717 final} - {SWD(2021) 718 final} -
{SWD(2021) 719 final} - {SWD(2021) 720 final} - {SWD(2021) 721 final} -
{SWD(2021) 722 final} - {SWD(2021) 723 final} - {SWD(2021) 724 final} -
{SWD(2021) 725 final} - {SWD(2021) 726 final} - {SWD(2021) 727 final}

DA

DA

SAMMENDRAG

En række foranstaltninger, der skal forbedre det græske retsvæsens effektivitet og kvalitet, er i støbeskeen. Loven om personale i retsvæsenet blev vedtaget den 24. april 2021, og der er gjort fremskridt med udarbejdelsen af en adfærdskodeks for forvaltningsdomstolene, men der er ikke offentliggjort noget udkast. Der er truffet foranstaltninger til forbedring af retsvæsenets kvalitet, navnlig hvad angår indsamling af statistikker på retsområdet og oprettelse af specialiserede kamre ved domstolene, og foranstaltninger i forbindelse med e-justice, selv om der fortsat er udfordringer med hensyn til digitale signaturer og fuldstændig implementering af elektronisk filoverførsel. Reformen af domstolsstrukturen prioriteres højt. De igangværende reformer af civilprocessen vil få positiv indvirkning på retsplejen, hvor der stadig er problemer med effektiviteten. Proceduren for udnævnelse af de mest højtstående dommere og anklagere giver stadig anledning til bekymring.

Der arbejdes videre med de mange reformer, som Grækenland har iværksat i de seneste år for at bekæmpe korrupsion. Den forfatningsmæssige revision af immunitetsordningen for parlamentsmedlemmer og ministre resulterede i 2019 i en forlængelse af den lovbestemte efterforskningsfrist, og immuniteten er blevet ophævet i visse korrupsionssager, hvilket har fjernet en alvorlig hindring for retsforfølgelse af korrupsion på højt plan. Der er dog stadig visse praktiske problemer, navnlig med hensyn til ressourcer til efterforskning af korrupsion og forsinkelser med håndtering af sagsakter. De lovgivningsmæssige mangler hvad angår regulering af lobbyvirksomhed er endnu ikke blevet afhjulpet. Der er stadig store problemer med at sikre et effektivt tilsyn, især på grund af opdelingen i fire tilsynsorganer, og med opfølgning af bestemmelserne om indberetning af aktiver, interessekonflikter og partifinansiering. Indberetninger af aktiver fra medlemmer af parlamentet og regeringen offentliggøres ganske vist, men ikke i maskinlæsbart format, og rapporterne om kontrolresultaterne og om eventuelle overtrædelser eller sanktionsprocedurer er stadig ikke offentligt tilgængelige.

Den græske regering har foreslået ny lovgivning for at forbedre gennemsigtigheden med hensyn til medieejerskab og den offentlige adgang til oplysninger om medieejerskab. Medietilsynsmyndighedens uafhængighed er blevet styrket, men dens økonomiske kapacitet er stadig beskedet. Drabet på en undersøgende journalist, der efterforskes i øjeblikket, har sat fokus på bekymringerne om journalisters sikkerhed og behovet for at beskytte dem bedre. Journalisters arbejdsvilkår er blevet forringet som følge af covid-19-pandemien, og der er ikke iværksat væsentlige støtteforanstaltninger, som er direkte rettet mod mediesektoren.

Der er sket visse forbedringer af den demokratiske kontrol og balance i Grækenland, men der er stadig udfordringer. Lovgivningsprocessen er imidlertid blevet forbedret, især med hensyn til den fortsatte gennemførelse af statsadministrationsloven. En række specifikke initiativer skal sikre en mere standardiseret og ensartet proces for udarbejdelse af lovgivning, føre til forenkling og rationalisering og skabe øget gennemsigtighed og retssikkerhed. Grækenland har ikke erklæret undtagelsestilstand under covid-19-pandemien, og alle relevante foranstaltninger er blevet truffet i overensstemmelse med den almindelige lovgivningsprocedure. Ombudsmandens beføjelser blev styrket. Registreringsordningen for NGO'er, der er aktive inden for asyl, migration og social inklusion, kritiseres fortsat af en række civilsamfundsorganisationer.

I. RETSSYSTEMET

Retssystemet i Grækenland er baseret på adskillelsen mellem almindelige civile domstole, straffedomstole og forvaltningsdomstole. De civile domstole er inddelt i 154 distriktsdomstole, 63 retter i første instans, 19 appeldomstole og den øverste domstol, som er en kassationsret. Straffedomstolene er inddelt i 41 domstole for mindre forseelser, 63 retter i første instans, 19 appeldomstole, blandede straffedomstole, der består af fag- og lægdommere¹, og den øverste domstol. Forvaltningsdomstolene er inddelt i 30 forvaltningsdomstole i første instans, ni appeldomstole i forvaltningsretlige sager og den øverste domstol i forvaltningsretlige sager. Revisionsretten spiller en dobbelt rolle, idet den dels fungerer som domstol dels som forvaltningsmyndighed, der har til opgave at kontrollere offentlige regnskaber. Der er ingen formel forfatningsdomstol, og alle græske domstole har kompetence til at prøve lovenes forfatningsmæssighed². Dommere og anklagere udgør en konsolideret gruppe af "retsembedsmænd", der er underlagt et system for rekruttering, karriere, rettigheder og forpligtelser, som er stort set ens for alle. Det græske system består udelukkende af uddannede dommere og anklagere³. De udnævnes til civil- og strafferetlige retskredse eller til forvaltningsdomstole. Med hensyn til anklagemyndigheden består den af 63 anklagemyndigheder ved retterne i første instans, 19 anklagemyndigheder ved appeldomstolene og rigsadvokaten ved den øverste domstol. Anklagemyndighederne for økonomisk og finansiel kriminalitet og for korruption blev i øvrigt samlet til en enkelt anklagemyndighed i 2021⁴. Grækenland deltager i Den Europæiske Anklagemyndighed. Der er 63 advokatsamfund i Grækenland, ét ved hver ret i første instans.

Uafhængighed

Opfattelsen af retsvæsenets uafhængighed ligger over gennemsnittet. 55 % af borgerne opfatter retsvæsenets uafhængighed som rimelig god eller meget god, hvilket er flere end sidste år (53 %). Det tilsvarende tal for virksomhederne ligger på 61 % og er faldet betydeligt i forhold til sidste år⁵ (53 %). Der kan ikke peges på en klar tendens for de seneste fem år med hensyn til opfattelsen af retsvæsenets uafhængighed⁶.

Proceduren for udnævnelse af de mest højtstående dommere og anklagere giver stadig anledning til bekymring. Retsvæsenets tre grene er i høj grad selvforvaltende. Der er tre øverste domstolsråd, ét for hver gren af retsvæsenet. Den udøvende og den lovgivende magt ikke er repræsenteret i domstolsrådene. Disse råd træffer afgørelse om udnævnelser, forfremmelser, forflytninger og udstationeringer af dommere i de respektive grene af retsvæsenet og af anklagere⁷. Med hensyn til de mest højtstående stillinger for dommere og anklagere såsom præsidenten og vicepræsidenten for den øverste domstol i forvaltningsretlige sager eller den øverste domstol i civile sager og straffesager, præciseres det i forfatningen, at

---

¹ Den græske forfatning, artikel 97, stk. 1: "*Grove forbrydelser og politiske forbrydelser behandles af blandede domstole, der består af ordinære dommere og lægdommere, som fastsat i loven. De domme, der afsiges af disse domstole, er omfattet af de retsmidler, der er fastsat i loven.*"

² Den græske forfatning, artikel 93, stk. 4: "*Domstolene må ikke anvende en lov, hvis indhold er i strid med forfatningen.*"

³ Foruden lægdommere ved blandede domstole.

⁴ Artikel 53 i lov 4745/2020 (statstidende A 214)

⁵ Figur 47 og 49, EU's resultattavle for retlige anliggender 2021.

⁶ Opfattelsen af retsvæsenets uafhængighed kategoriseres som følger: meget lav (under 30 % af de adspurgte opfatter retsvæsenets uafhængighed som er rimelig god eller meget god), lav (30-39 %), middel (40-59 %), høj (60-75 %), meget høj (over 75 %).

⁷ Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Grækenland, s. 2 og 3.

udnævnelser foretages ved præsidentdekret efter indstilling fra ministerrådet⁸. I november 2020 gjorde Greco (Europarådets Sammenslutning af Stater mod Korruption) i sin seneste rapport igen opmærksom på problemer med systemet for besættelse af de højeste stillinger i retsvæsenet (bl.a. stillingen som præsident for den øverste domstol i civile sager og straffesager). Det blev især påpeget, at disse stillinger er underlagt en potentielt stærk indflydelse fra den udøvende myndighed, og anbefalet, at udvælgelsesmetoden revideres, og at det sikres, at retsvæsenet inddrages i processen⁹. De græske myndigheder har ingen planer om at revidere udnævnelsesproceduren i den nærmeste fremtid¹⁰. Regeringen har insisteret på, at der indføres flere former for demokratisk kontrol og balance i forbindelse med anvendelsen af den nuværende lovgivning¹¹. Justitsministeriet har konkret opstillet en liste over kandidater baseret på objektive anciennitetskriterier (f.eks. antallet af år i den relevante domstols tjeneste)¹². Listen drøftes af konferencen af formænd for parlamentet (nuværende og tidligere formænd, der stadig er medlemmer af parlamentet, næstformænd for parlamentet, formænd for parlamentsudvalg, formænd for politiske partier og et uafhængigt medlem af parlamentet)¹³. Ministeren er ikke forpligtet til at rette sig efter parlamentets udtalelse¹⁴. Den udøvende og den lovgivende magt har i praksis altid været enige om valget af de kandidater, der indstilles til ansættelse. Kandidater, der ikke vælges, har ikke mulighed for at klage over afgørelsen om ikke at indstille dem til ansættelse til en uafhængig domstol¹⁵.

Der arbejdes på nye bestemmelser om forfremmelse af dommere og anklagere. De græske myndigheder oplyste¹⁶, at der arbejdes på et lovforslag¹⁷, som forventes vedtaget i tredje kvartal 2021, for at ændre loven om retssystemets organisering og dommers status og

---

⁸ Den græske forfatning, artikel 90, stk. 5: "*Forfremmelse til stillingen som formand eller næstformand for den øverste domstol i forvaltningsretlige sager, den øverste domstol i civile sager og straffesager og revisionsretten sker ved præsidentdekret efter indstilling fra kabinettet ved udvælgelse blandt medlemmerne af den pågældende øverste domstol som fastsat i loven. Forfremmelse til stillingen som statsadvokat ved den øverste domstol i civile sager og straffesager sker ved et tilsvarende dekret ved udvælgelse blandt medlemmerne af den øverste domstol i civile sager og straffesager og stedfortrædende statsadvokater ved denne domstol som fastsat i loven. Forfremmelse til stillingen som generalkommissær ved revisionsretten sker ved et tilsvarende dekret ved udvælgelse blandt medlemmerne af revisionsretten og af den pågældende generelle kommission som fastsat i loven. Forfremmelse til stillingen som generalkommissær ved forvaltningsdomstolene sker også ved et tilsvarende dekret ved udvælgelse blandt medlemmerne af den pågældende generelle kommission og formændene for appeldomstolene i forvaltningsretlige sager som fastsat i loven.*"

⁹ GRECO, Fourth Evaluation Round — Second Compliance Report, anbefaling XII (s. 7). Se også rapporten om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Grækenland, s. 3.

¹⁰ Input fra Grækenland til rapporten om retsstatssituationen 2021, s. 1. Det skal i denne forbindelse bemærkes, at forfatningen indeholder et forbud mod ændring af forfatningen i en periode på fem år efter den seneste ændring. Den græske forfatning, artikel 110, stk. 6.

¹¹ Oplysninger modtaget i forbindelse med landebesøget i Grækenland.

¹² Lov 3841/2010 (statstidende 55A af 6.4.2010) om udvælgelse af retsbedsmænd til højststående stillinger i retsvæsenet og genindførelse af selvstyre i retsvæsenet.

¹³ Bekendtgørelse om det græske parlaments funktion, artikel 12 og 13.

¹⁴ Bekendtgørelse om det græske parlaments funktion, artikel 1.

¹⁵ Kun få af de kandidater, der ikke er blevet valgt, har forsøgt at klage over den endelige afgørelse til den øverste domstol i forvaltningsretlige sager, som ikke gav dem medhold i klagerne. Oplysninger modtaget i forbindelse med landebesøget i Grækenland.

¹⁶ Oplysninger modtaget fra justitsministeriet i forbindelse med landebesøget i Grækenland.

¹⁷ De græske myndigheder fremlagde ikke nærmere oplysninger om dette forslag.

modernisere systemet for forfremmelse af dommere og anklagere¹⁸. Det er vigtigt, at der i dette lovforslag tages hensyn til Europarådets anbefalinger om retsvæsenets uafhængighed¹⁹.

Der er gjort fremskridt med udarbejdelsen af en adfærdskodeks for retsvæsenets administrative gren. Præsidenten for den øverste domstol i forvaltningsretlige sager besluttede i november 2019²⁰ at nedsætte et udvalg, som skulle udarbejde et udkast til en adfærdskodeks, og som afsluttede sit arbejde i maj 2021²¹. Der findes endnu ingen adfærdskodeks for retsvæsenet, og som Sammenslutningen af Stater mod Korruption (Greco) har anført, er der problemer med retsvæsenets integritet²².

Kvalitet

Der oprettes nye specialiserede afdelinger ved domstolene, som forventes at starte op inden længe. I juni 2020 blev der vedtaget nye bestemmelser²³ om oprettelse af en række særlige kamre ved de civile domstole og forvaltningsdomstolene med henblik på at forbedre specialiseringen, navnlig på områder vedrørende EU-lovgivning om elektronisk kommunikation, energi, beskyttelse af personoplysninger, personlige konkurser og visse former for forvaltningssager²⁴.

Der er truffet konkrete foranstaltninger med hensyn til digitalisering af retsvæsenet, men der er stadig udfordringer. Med afsæt i de resultater, der er opnået de seneste år, er der taget nye initiativer²⁵, som navnlig gør det muligt at indgive sager elektronisk og at overvåge de forskellige procestrin²⁶. Selv om der er gjort fremskridt med uddeling af digitale signaturer til dommere og kontorpersonale i retsbygninger²⁷, er der stadig en række udfordringer²⁸. Den fuldstændige implementering af elektronisk filoverførsel er ramt af forsinkelser, og adgangen er fortsat ufuldstændig, inkonsekvent og især begrænset til visse retsinstanter. Selv i disse retsinstanter er den faktiske anvendelse af elektronisk filoverførsel minimal, hvilket til dels skyldes interessenternes manglende fortrolighed med de nye værktøjer²⁹. Der er ved at blive indført et nyt elektronisk system til optagelse af straffesager, som er blevet afprøvet af

---

¹⁸ Oplysninger modtaget fra justitsministeriet i forbindelse med landebesøget i Grækenland.

¹⁹ Europarådets Ministerkomitets anbefaling CM/Rec(2010)12.

²⁰ Lov af 21.11.2019 udstedt af præsidenten for den øverste domstol i forvaltningsretlige sager.

²¹ Input fra Grækenland til rapporten om retsstatssituationen 2021, s. 3. Kodeksen forventes offentliggjort inden udgangen af 2021.

²² Revisionsretten har vedtaget et etisk charter for sine medlemmer.

²³ Lov 4700/2020 (A' 127), artikel 359 og 360.

²⁴ Oplysninger modtaget fra justitsministeriet i forbindelse med landebesøget i Grækenland.

²⁵ Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Grækenland, s. 3.

²⁶ Figur 40, 43, 44, 47 og 48, EU's resultattavle for retlige anliggender 2021.

²⁷ Oplysninger modtaget fra justitsministeriet i forbindelse med landebesøget i Grækenland.

²⁸ Europa-Kommissionen, Enhanced Surveillance Report for Greece 2021, s. 34 og 35. Dette blev også bekræftet af repræsentanten for den øverste domstol i civile sager og straffesager og af dommerforeningens repræsentant under landebesøget den 18. marts 2021. Advokatsamfundet i Athen hævder, at justitsministeren har undladt at reagere på anmodninger om økonomisk og logistisk bistand, hvilket har tvunget juristsammenslutninger til at klare sig bedst muligt og indhente tilbud på levering af digitale signaturer til deres medlemmer. Oplysninger modtaget fra den øverste domstol i forbindelse med landebesøget i Grækenland.

²⁹ Værktøjerne er kun tilgængelige for retsinstanter i Athen, Piræus, Thessaloniki og Chalkis og kan primært anvendes til indgivelse af retsdokumenter i forbindelse med anlæggelse af retssager (oplysninger modtaget i forbindelse med landebesøget i Grækenland).

førsteinstansretten i Athen og nu er taget i brug ved 21 retsinstanser³⁰. Andre relevante foranstaltninger omfatter elektronisk udstedelse af visse former for retslige certifikater, heriblandt et polyvalent retsligt solvenscertifikat, som for nylig er blevet tilgængeligt. Det elektroniske konkursregister er i drift og forbundet med andre EU-registre. E-plattformen for afholdelse af elektroniske auktioner er blevet opdateret. Det er muligt at rekvirere udskrifter fra strafferegistret, og anmeldelser behandles elektronisk³¹.

Der er gjort fremskridt med systemet for indsamling af statistikker på retsområdet. I slutningen af 2020 blev der oprettet et kontor for indsamling og behandling af retslige statistikker³² i justitsministeriet med det formål at sikre systematisk indsamling af kvalitative og kvantitative statistiske oplysninger. Gennemførelsesreglerne er under udarbejdelse, og der forberedes et udbud, som skal tilvejebringe de relevante infrastrukturer og tjenesteydelser³³.

Den nye lov om personale i retsvæsenet blev vedtaget den 24. april 2021. Efter afholdelsen af en offentlig høring om lovforslaget den 21. januar 2021³⁴ blev loven vedtaget af parlamentet³⁵. Loven indeholder nye bestemmelser om karriereforløb og disciplinærprocedurer for kontorphonale i retsvæsenet.

Reformen af domstolsstrukturen prioriteres højt af regeringen. En undersøgelsesrapport fra 2021 indeholder en detaljeret analyse af manglerne i den nuværende domstolsstruktur og forslag til ændringer³⁶, som tager hensyn til den aktuelle demografi, udviklingen inden for informations- og kommunikationsteknologi og andre relevante parametre³⁷. I forbindelse med udarbejdelsen af den græske genopretnings- og resiliensplan³⁸ erklærede justitsministeriet, at det havde til hensigt at gennemføre en sådan reform som en prioritet baseret på data, der skulle indsamles af kontoret for indsamling og behandling af statistikker på retsområdet. Den øverste domstol i forvaltningsretlige sager gik i slutningen af 2020 i gang med at revidere de nationale forvaltningsdomstoles struktur³⁹. Med hensyn til civile domstole og straffedomstole har justitsministeren til hensigt at påbegynde gennemgangen af domstolsstrukturen med hjælp fra en konsulent. Det er vigtigt, at der tages hensyn til relevante europæiske standarder i forbindelse med denne reform⁴⁰.

---

³⁰ Syv retsinstanser afholder også kurser for personale. Desuden er 16 civile domstole allerede gået over til at udstede og give adgang til afgørelser elektronisk, hvilket inden længe vil blive udbredt til de øvrige domstole.

³¹ Input fra Grækenland til rapporten om retsstatssituationen 2021. Regeringen bemærker mere generelt, at der fra den 1. juni 2021 vil blive ydet økonomisk støtte til selvstændige advokater til indkøb af nyt IT-udstyr.

³² Lov 4700/2020 om visse beføjelser for revisionsretten, artikel 358.

³³ Oplysninger modtaget fra justitsministeriet i forbindelse med landebesøget i Grækenland.

³⁴ Justitsministerens lovforslag med titlen "loven om retspersonale".

³⁵ Lov 4798/2021, "Loven om personale i retsvæsenet". Se også Europa-Kommissionen, Enhanced Surveillance Report for Greece 2021, s. 7.

³⁶ Dianeosis, *Det græske retsvæsen, forslag til et moderne retssystem*, s. 77-108. Spørgsmålet blev også drøftet i forbindelse med det virtuelle landebesøg i Grækenland hos M. Pikramenos, der er dommer ved den øverste domstol i forvaltningsretlige sager.

³⁷ Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Grækenland, s. 4.

³⁸ En række reformer, bl.a. vedrørende e-justice og gennemgangen af domstolsstrukturen, vil blive gennemført med bistand fra genopretnings- og resiliensfaciliteten.

³⁹ Oplysninger modtaget fra den øverste domstol i forvaltningsretlige sager i forbindelse med landebesøget i Grækenland.

⁴⁰ GRECO, Fourth Evaluation Round — Evaluation Report. Se også Europarådets Ministerkomité's anbefaling CM/Rec(2010)12, punkt 52.

I forbindelse med covid-19-pandemien blev der fortsat afholdt retsmøder og truffet afgørelser i visse sager. Under nedlukningerne i 2020 og 2021 blev der truffet en del retsafgørelser. Dette var navnlig tilfældet for de fleste civile sager i anden instans eller ved en højere retsinstans⁴¹. Under den anden nedlukning (der trådte i kraft den 7. november 2020) blev det desuden tilladt at afholde retsmøder, bl.a. ved brug af telekonferencer eller virtuelle konferencer, i en række forskellige sager ved straffedomstole, civile domstole og forvaltningsdomstole⁴². Justitsministeriet har med opbakning fra domstolene foreslået, at de retsmøder, der er blevet udsat under covid-19-pandemien, snart berammes, uden at parterne pålægges yderligere afgifter⁴³. Alle tvangsfuldbyrdsprocedurer, herunder auktioner, blev imidlertid udsat i størstedelen af 2020. Udsættelsen blev ved efterfølgende fælles ministerielle afgørelser forlænget indtil begyndelsen af april 2021⁴⁴.

Effektivitet

Retssystemet står fortsat over for udfordringer med hensyn til den overordnede effektivitet⁴⁵. Retslige statistikker viser, at navnlig det civile domstolssystem fortsat står over for effektivitetsudfordringer, da den tid, det tager at løse civil- og handelsretlige tvister i første instans, er blevet længere (637 dage i 2019 sammenlignet med 559 dage i 2018)⁴⁶. Derudover har produktiviteten ved retterne i første instans ikke forbedret sig for så vidt angår gennemførelsesprocenten for tvister i civilretlige og handelsretlige sager (86,2 % i 2019 mod 86,3 % i 2017)⁴⁷, hvilket betyder, at Grækenland står over for en markant risiko for at opbygge et større efterslæb, som yderligere forstærkes af konsekvenserne af de delvise arbejdsafbrydelser som følge af covid-19-pandemien⁴⁸. Udsættelser gav anledning til betydelige forsinkelser og efterslæb, og visse sager vil blive pådømt langt ude i fremtiden — helt frem til 2026 eller endnu senere⁴⁹. Interessenter angiver stadig en række proceduremæssige udfordringer, som tidligere reformer af den civile retsplejelov har forsøgt at håndtere, men som stadig eksisterer den dag i dag⁵⁰.

Der er taget skridt til en gennemgang af den civile retsplejelov. Myndighederne er ved at færdiggøre et udkast til ændringer af den civile retsplejelov, som vil medføre forbedringer i forbindelse med retsforhandlinger på alle niveauer og opfyldelse af domme via rammerne for e-auktioner. Loven forventes vedtaget inden udgangen af juli 2021, således at den kan træde i kraft ved det nye retsårs begyndelse i september 2021⁵¹.

II. RAMME FOR BEKÆMPELSE AF KORRUPTION

Grækenland har indført en omfattende strategisk ramme for bekæmpelse af korruption, den såkaldte nationale handlingsplan til bekæmpelse af korruption (NACAP). Den nationale myndighed for gennemsigtighed, der fører tilsyn med gennemførelsen af handlingsplanen, blev oprettet i 2019 med henblik på at forbedre samarbejdet og koordineringen mellem

⁴¹ Eftersom der ikke blev stillet krav om fremmøde eller vidneafhøring.

⁴² En ny nedlukning var planlagt til februar 2021.

⁴³ Oplysninger modtaget fra justitsministeriet i forbindelse med landebesøget i Grækenland.

⁴⁴ Input fra Grækenland til rapporten om retsstatssituationen 2021, s. 4-6.

⁴⁵ Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Grækenland, s. 4.

⁴⁶ Figur 6, EU's resultattavle for retlige anliggender 2021.

⁴⁷ Figur 11, EU's resultattavle for retlige anliggender 2021.

⁴⁸ Figur 11 og 14, EU's resultattavle for retlige anliggender 2021.

⁴⁹ Oplysninger modtaget på mødet med de øverste retsinstanser i forbindelse med landebesøget i Grækenland.

⁵⁰ Oplysninger modtaget fra advokatsamfundet i forbindelse med landebesøget i Grækenland.

⁵¹ Europa-Kommissionen, Enhanced Surveillance Report for Greece 2021, s. 25.

forskellige revisionsmyndigheder og kontrolorganer, der hører under dens jurisdiktion⁵². En ny strategi for bekæmpelse af korruption for 2022-2025 er under udarbejdelse. Formålet med den nye strategi, som er baseret på de erfaringer, der er gjort med tidligere nationale planer til bekæmpelse af korruption, er at fokusere på højrisikosektorer og -aktiviteter.

Opfattelsen blandt eksperter og virksomhedsledere er, at korruptionsniveauet i den offentlige sektor stadig er relativt højt⁵³. I Transparency Internationals korruptionsindeks for 2020 scorer Grækenland 50 ud af 100 og ligger som nr. 16 i EU og nr. 59 på verdensplan⁵⁴. Denne opfattelse har forbedret sig⁵⁵ i løbet af de seneste fem år⁵⁶.

Den administrative kapacitet hos de myndigheder, der bekæmper korruption, forbedres gradvist. Den nationale myndighed for gennemsigtighed, der blev oprettet i august 2019, er en uafhængig myndighed, der er ansvarlig for koordinering af planen til bekæmpelse af korruption og for forebyggelse, afsløring og håndtering af svig og korruption i den offentlige sektor og under visse omstændigheder i enheder i den private sektor. Den nationale myndighed for gennemsigtighed er fortsat med at rekruttere yderligere personale og har nu 390 ansatte i alt (heraf 260 efterforskere og revisorer, 70 eksperter og 60 ansatte i støttefunktioner). Den nationale myndighed for gennemsigtighed har for nylig præsenteret et værktøj til styring af risikoen for svig, som kan benyttes til risikokortlægning i offentlige institutioner. Anklagemyndigheden for økonomisk kriminalitet er blevet lagt sammen med de regionale anklagemyndigheder for korruption i Athen og Thessaloniki.

Indsatsen mod højtprofileret korruption er stadig ikke effektiv nok. Anklagemyndighedens udfordringer skyldes især manglen på administrative medarbejdere og støttepersonale samt højt kvalificerede efterforskere, den generelle mangel på og forsinkelse i udrulningen af digitale værktøjer til opsporing af sofistikeret økonomisk kriminalitet og det manglende sagsstyringssystem⁵⁷. Som opfølgning på vurderingen i sidste års rapport af konsekvenserne af de successive ændringer af definitionen af aktiv bestikkelse og af de gældende sanktioner⁵⁸ blev det meddelt, at der ganske vist ikke foreligger oplysninger om, hvor mange og hvilke korruptionssager der er berørt af disse successive ændringer, men at *lex mitior-princippet* ("princippet om den mildeste lov") blev anvendt i mindst én højtprofileret sag, der vedrørte politikere, i 2020⁵⁹.

---

⁵² Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Grækenland, s. 5.

⁵³ Corruption Perceptions Index 2020, s. 2 og 3. Den opfattede korruption kategoriseres som følger: lav (opfattelsen af korruption blandt eksperter og virksomhedsledere i den offentlige sektor er over 79), relativt lav (79-60), relativt høj (59-50) og høj (under 50).

⁵⁴ Transparency International, Corruption Perceptions Index 2020 (2021).

⁵⁵ I 2015 lå scoren på 46, mens den i 2020 lå på 50. Scoren stiger/falder betydeligt, når den ændrer sig med mere end 5 point, forbedres/forringes (ændres med 4-5 point), er forholdsvis stabil (ændres med 1-3 point) i de seneste fem år.

⁵⁶ Data fra Eurobarometerundersøgelsen om borgernes og virksomhedernes opfattelse af og erfaringer med korruption, som blev indberettet sidste år, ajourføres hvert andet år. Det seneste datasæt er Særlig Eurobarometerundersøgelse 502 (2020) og Flash Eurobarometer-undersøgelse 482 (2019).

⁵⁷ Oplysninger modtaget i forbindelse med landebesøget i Grækenland.

⁵⁸ Der blev i sidste års rapport henvist til de ændringer, som blev vedtaget i juni 2019, og som nedgraderede aktiv bestikkelse fra en forbrydelse til en forseelse og lempede de tilknyttede sanktioner. Disse ændringer blev ophævet i november 2019 som følge af bekymringer yttret af Sæmmenslutningen af Stater mod Korruption (Greco) og Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD).

⁵⁹ Oplysninger modtaget fra justitsministeriet i forbindelse med landebesøget i Grækenland.

Bestemmelserne om immunitet er for nylig blevet ajourført. Den forfatningsmæssige revision i 2019 vedrørende ændringen af immunitetsordningen for parlamentsmedlemmer og ministre trådte i kraft i 2020 og resulterede i, at den lovbestemte frist for efterforskning mod disse højtstående embedsmænd blev forlænget, og at deres immunitet i forbindelse med korruptionssager blev ophævet⁶⁰.

Der er taget lovgivningsmæssige skridt til at ændre rammen for indberetning af aktiver, men der er stadig problemer med verificering og offentliggørelse af embedsmænds og parlamentarikers indberetninger af aktiver, selv om der er gjort fremskridt. Der arbejdes i øjeblikket på at udvikle et lovforslag, som skal ændre rammen for indberetning af aktiver⁶¹. Systemet til indberetning af aktiver er opdelt⁶² i fire tilsynsorganer⁶³. I 2020 foretog den nationale myndighed for gennemsigtighed, der også er ansvarlig for indberetninger af aktiver fra embedsmænd, revisorer og kontrollanter, en række revisioner, som afslørede adskillige overtrædelser, heriblandt 15 tilfælde, hvor indtægter ikke var angivet, og to tilfælde, hvor der kunne foreligge en interessekonflikt. Tilgængelige oplysninger om indberetninger af aktiver fra parlamentsmedlemmer, politiske partier og medlemmer af dommerstanden offentliggøres. Parlamentets udvalg for undersøgelse af indberetninger af aktiver (CIDA) har til opgave at gennemgå indberetninger af aktiver fra parlamentsmedlemmer, politiske partier og medlemmer af dommerstanden. CIDA støttes af et sekretariat (et direktorat med 21 ansatte), individuelle revisorer og en anklager. CIDA's sekretariat behandler mange tusind indberetninger hvert år. Myndighederne har oplyst, at CIDA i begyndelsen af 2021 havde et efterslæb på ca. 20 000 indberetninger, der endnu ikke var blevet gransket⁶⁴. Det har i praksis vist sig, at parlamentsmedlemmers indberetninger af aktiver ikke offentliggøres i maskinlæsbart format⁶⁵. Politiske partier skal indsende deres årsregnskab til CIDA med angivelse af deres indtægter og udgifter, og hvor de stammer fra, og deres økonomiske forpligtelser eller gæld. CIDA har i forbindelse med revisioner fundet økonomiske overtrædelser hos 11 partiske partier⁶⁶. De hyppigste overtrædelser vedrører statstilskud, der ikke er anvendt korrekt (dvs. ikke er anvendt i tide eller til det givne formål), og beløb, der ikke er udbetalt fra partiets officielle bankkonto. Partier, der har overtrådt de økonomiske bestemmelser, har fået nedsat deres statstilskud tilsvarende. Der foreligger ingen

---

⁶⁰ De forfatningsmæssige bestemmelser om parlamentsmedlemmers og ministres immunitet blev ændret i 2019, og endvidere blev den særlige forældelsesfrist afskaffet, hvilket eliminerede en række vigtige juridiske hindringer for retsforfølgelse af korruption på højt plan (især med hensyn til fjernelsen af fristen for parlamentet til at vedtage et forslag om retsforfølgelse af nuværende eller tidligere ministre). De relevante bestemmelser trådte i kraft den 28. november 2019 og finder ikke anvendelse med tilbagevirkende kraft. Oplysninger modtaget i forbindelse med landebesøget i Grækenland. Der er ikke fremlagt tal om sager, der er behandlet efter de nye bestemmelser.

⁶¹ Dette lovforslag vil erstatte lov 3213 fra 2003 (om indberetning og kontrol af aktiver for medlemmer af parlamentet, embedsmænd og funktionærer, medieejere og andre grupper af personer) og forventes at føre til forenkling af den elektroniske procedure og yderligere fremme af gennemsigtighed og bekæmpelse af korruption. Det forventes, at dette forslag vil blive forelagt for kvalitetsvurderingsudvalget som led i lovgivningsproceduren. Input fra Grækenland til rapporten om retsstatssituationen 2021.

⁶² Oplysninger modtaget i forbindelse med landebesøget i Grækenland.

⁶³ Parlamentets udvalg for undersøgelse af indberetninger af aktiver (CIDA), den finansielle efterretningsenheds enhed til efterforskning af finansieringskilder, politiets enhed for interne anliggender og den nationale myndighed for gennemsigtighed.

⁶⁴ Myndighederne har oplyst, at CIDA i juli 2019 manglede at kontrollere ca. 20 000 indberetninger fra de seneste fire år, som var blevet indgivet på ny i henhold til en retskendelse fra 2018. På grund af covid-19-situationen og restriktionerne i 2020 og 2021 forventes kontrollen at være afsluttet inden udgangen af 2021. Input fra Grækenland til rapporten om retsstatssituationen 2021.

⁶⁵ Oplysninger modtaget i forbindelse med landebesøget i Grækenland.

⁶⁶ Oplysninger modtaget fra CIDA i forbindelse med landebesøget i Grækenland.

oplysninger om indberetninger af aktiver fra medlemmer af dommerstanden⁶⁷. CIDA's årsrapport offentliggøres online. Oplysninger om resultaterne af de kontroller, der foretages af CIDA, og om overtrædelser eller pålagte sanktioner indgår ikke i den offentlige rapport⁶⁸.

Politiets enhed for interne anliggender er ansvarlig for at følge op på foranstaltninger til bekæmpelse af korruption i politiet og andre offentlige sikkerhedstjenester⁶⁹. Det revisionsudvalg, der er ansvarligt for at kontrollere de modtagne indberetninger, og som består af 20 ansatte, har kun kapacitet til at verificere 15-20 % af de indberetninger, der modtages hvert år⁷⁰. Der foreligger ingen præcise oplysninger om arbejdsbyrden og effektiviteten i enheden for interne anliggender. Det ser heller ikke ud til, at der sker specifik uddannelse inden for bekæmpelse af korruption eller bevidstgørelse af de ansatte inden for rammerne af enheden for interne anliggender.

Der er ikke sket ændringer med hensyn til regulering af lobbyvirksomhed i forhold til den foregående rapporteringsperiode. Den nationale myndighed for gennemsigtighed har i samarbejde med indenrigsministeriet udarbejdet et lovforslag om regulering af lobbyvirksomhed. Formålet er at fastsætte klare regler og at oprette et offentligt tilgængeligt register over lobbyister og lobbyaktiviteter⁷¹. Dette forslag er sendt i offentlig høring.

Lovgivning om retlig beskyttelse af whistleblowere er under udarbejdelse. Regeringen har nedsat et udvalg (bestående af en dommer, advokater, juraprofessorer, den nationale myndighed for gennemsigtighed, justitsministeriet og indenrigsministeriet), som har fået til opgave at udarbejde et lovforslag om beskyttelse af whistleblowere⁷². Beskyttelsen af whistleblowere sikres på nuværende tidspunkt i forvaltningsreglerne om beskyttelse af embedsmænd mod repressalier og i straffereglerne om beskyttelse af "vidner af almen interesse" i straffesager.

De offentlige udbudsprocedurer er blevet ændret på visse punkter i forbindelse med covid-19-pandemien. Siden covid-19-pandemiens udbrud har den centrale græske myndighed for offentlige udbud, som er den græske myndighed for effektiv og ensartet iværksættelse af rammerne for offentlige udbud, erklæret, at nødretningsprocedurer kun bør anvendes i det omfang, det er nødvendigt, og altid inden for lovens rammer⁷³. Som svar på den højere risiko for korruption i forbindelse med covid-19-pandemien har den nationale myndighed for gennemsigtighed i perioden fra maj til december 2020 gennemført 10 678

---

⁶⁷ Det forventes, at fremtidige rapporter vil indeholde oplysninger om indberetninger af aktiver fra medlemmer af dommerstanden. Input fra Grækenland til rapporten om retsstatssituationen 2021.

⁶⁸ Resultaterne af CIDA's kontrol i forbindelse med overtrædelser eller pålagte sanktioner fremsendes til de almindelige domstole. Udfaldet af denne procedure falder uden for CIDA's kompetence og er ikke kendt på forhånd. Input fra Grækenland til rapporten om retsstatssituationen 2021.

⁶⁹ Ansatte i politiet og i andre tjenester såsom vagter og sikkerhedsstyrker (ca. 54 000 i alt) skal indberette deres aktiver online. Der blev i 2020 modtaget indberetninger af aktiver fra mere end halvdelen af de ansatte. Hvis ansatte ikke indberetter deres aktiver, kan enheden for interne anliggender sende dem en påmindelse om, at de skal gøre det. Unøjagtige eller ufuldstændige indberetninger af aktiver kan overgives til anklageren (til yderligere undersøgelse og eventuel strafferetlig forfølgelse) eller vurderes af enheden for interne anliggender som led i en disciplinærsag (der kan udløse en bøde på op til 5 000 EUR).

⁷⁰ Oplysninger modtaget fra politiets enhed for interne anliggender i forbindelse med landebesøget i Grækenland.

⁷¹ Ibid.

⁷² Oplysninger modtaget fra den nationale myndighed for gennemsigtighed i forbindelse med landebesøget i Grækenland.

⁷³ Den centrale græske myndighed for offentlige udbud (2020), *COVID-19 and Public Procurement*.

revisioner og udstedt bøder for et beløb af 954 950 EUR, og 109 erhvervsdrivende har måttet indstille deres virksomhed⁷⁴.

III. MEDIEPLURALISME OG MEDIEFRIHED

Den græske retlige ramme for mediepluralisme er baseret på et sæt forfatningsmæssige garantier og lovgivningsmæssige foranstaltninger. Forfatningen sikrer beskyttelsen af ytringsfriheden og retten til indsigt i offentlige oplysninger og giver ret til indsigt i dokumenter, som offentlige organer ligger inde med. Der blev vedtaget lovgivning til gennemførelse af det reviderede direktiv om audiovisuelle medietjenester. Det nationale råd for radio og fjernsyn (NCRTV) fører tilsyn med og regulerer radio- og TV-markedet. Dets uafhængighed er nedfældet i forfatningen⁷⁵, og dets retlige rammer⁷⁶ er beskrevet i medieloven⁷⁷.

Grækenland har styrket medietilsynsmyndighedens uafhængighed, men dens økonomiske ressourcer giver fortsat anledning til bekymring. Den nye lov⁷⁸, der gennemfører det reviderede direktiv om audiovisuelle medietjenester, indeholder bestemmelser, der skal styrke NCRTV's uafhængighed af regeringen og andre statslige organer. Den græske regering har imidlertid ikke planlagt at styrke NCRTV's økonomiske kapacitet eller at afsætte tilstrækkelige ressourcer til, at myndigheden kan udføre de nye opgaver, der er angivet i direktivet om audiovisuelle medietjenester. Den græske regering har i denne sammenhæng anmodet NCRTV om at fremlægge en handlingsplan med angivelse af de ressourcer og det tekniske udstyr, der kræves i forbindelse med de nye udvidede opgaver⁷⁹.

Ny lovgivning skal forbedre gennemsigtigheden med hensyn til medieejerskab og den offentlige adgang til oplysninger om medieejerskab. I den nye lov⁸⁰ forpligtes udbydere af lineære og ikke-lineære samt abonnementsbaserede og gratis medietjenester til at lade sig registrere i NCRTV's virksomhedsregister. Registret indeholder oplysninger om udbyderens navn og hjemsted, retlige repræsentanter, fuldstændige kontaktoplysninger og oplysninger om udbyderens ejerskabsforhold. Det hersker stadig bekymring over den manglende systematiske fremlæggelse af oplysninger om ejerskab for offentligheden gennem nyhedsmedierne⁸¹. Medielovgivningen indeholder garantier mod høj horisontal koncentration på markederne for "informationsmedier" (TV, radio, aviser og tidsskrifter) og koncentration på tværs af medier⁸².

Regeringen har truffet visse foranstaltninger for at afbøde virkningerne af covid-19-pandemien. Disse foranstaltninger var hovedsageligt centreret om lempelser for betaling af licens- og retransmissionsafgifter, nedsættelse af biografers lejudgifter og en mindre fond til

---

⁷⁴ Input fra Grækenland til rapporten om retsstatssituationen 2021.

⁷⁵ Den græske forfatning, artikel 15, stk. 2.

⁷⁶ Lov 4339/2015 samt lov 1866/1989, 2328/1995, 2644/1998, 2863/2000 osv., som ændret.

⁷⁷ Grækenland er rykket fem pladser ned til en placering som nr. 70 (nr. 24 blandt EU-medlemsstaterne) ud af de 180 lande, der overvåges, i Journalister Uden Grænsers internationale pressefrihedsindeks for 2021.

⁷⁸ Lov 4779/2021.

⁷⁹ Input fra Grækenland til rapporten om retsstatssituationen 2021.

⁸⁰ Lov 4779/2021.

⁸¹ Observatoriet for mediepluralisme 2021, Grækenland, s. 15

⁸² Der synes at være problemer med adgangen til oplysninger om markeds- og publikumsandele på visse mediemarkeder og mediemarkedet som helhed. Se Observatoriet for mediepluralisme 2021, Grækenland, s. 11.

støtte for produktion af dokumentarfilm. Der er desuden truffet en række foranstaltninger, som bl.a. omfatter fritagelse for betaling af reklamebidrag og skat og hjælp til betaling af journalisters bidrag til deres sikkerhedsfond⁸³.

Journalister udsættes stadig for angreb og trusler mod deres fysiske sikkerhed. Efter at der i den sidste rapport blev udtrykt bekymring over journalisters arbejdsforhold og sikkerhed, skete der yderligere angreb på journalister, hvilket udløste en hurtig reaktion fra myndighedernes side. Der blev udsendt fire nye varsler fra Europarådets platform til fremme af beskyttelse af journalistik og journalisters sikkerhed⁸⁴. Det seneste varsel vedrører drabet på den græske undersøgende journalist Giorgos Karaivaz, som har sat fokus på bekymringerne om journalisters sikkerhed og behovet for at beskytte dem bedre⁸⁵. Regeringen fordømte drabet, og der blev straks iværksat en undersøgelse. Et andet varsel vedrører politibetjentes angreb på en journalist, der dækkede en demonstration. Den græske regering har med hensyn til dette varsel svaret, at den har krævet en undersøgelse. Endnu et varsel vedrører et tilfælde, hvor personer, der demonstrerede til støtte for en dømt terrorist, angreb en tv-stations kontor. Regeringen fordømte den "uacceptable intimidering" i en erklæring, hvori angrebet betegnes som "et nyt slag mod den frie presse og republikken fra den dømte terrorists støtter". Det sidste varsel vedrører en arrestordre, der var blevet udstedt mod en journalist og avisudgiver vedrørende en påstået krænkelse af databeskyttelsesrettigheder. Arrestordren blev aldrig fuldbyrdet, men politiet har ikke opgivet sigtelsen vedrørende den påståede krænkelse af databeskyttelsesrettigheder. Observatoriet for mediepluralisme 2021 (MPM 2021) peger også på, at journalister udsættes for angreb og trusler mod deres fysiske sikkerhed.

IV. ANDRE INSTITUTIONELLE SPØRGSMÅL VEDRØRENDE DEN DEMOKRATISKE KONTROL OG BALANCE

Grækenland er et parlamentarisk demokrati med et enkeltkamret parlament. Magtadskillelsen er nedfældet i forfatningen. Den lovgivningsmæssige magt ligger hos parlamentet og præsidenten, og retten til at indføre lovgivning tilhører parlamentet og regeringen⁸⁶.

Der blev taget yderligere skridt til at forbedre lovgivningsprocessens kvalitet. Statsadministrationsloven⁸⁷, der skal standardisere og strømline den forberedende fase af lovgivningsprocessen og forbedre dens kvalitet, er ved at blive gennemført. Der er ved denne lov indført en ny administrativ offentlig tjeneste, regeringens formandskab, som får en mere aktiv rolle i lovgivningsprocessen, via generalsekretariatet for retlige og parlamentariske anliggender. I slutningen af 2020 udstak generalsekretariatet for retlige og parlamentariske anliggender retningslinjer for alle ministerier om udarbejdelse af konsekvensanalyserapporter i tilknytning til lovforslag samt om metoder og kodificering af lovgivning. Der er oprettet et

---

⁸³ Gruppen af Europæiske Tilsynsmyndigheder for Audiovisuelle Medietjenester (ERGA), rapport om covid-19-krisens økonomiske indvirkning på den audiovisuelle sektor for 2020 og oplysninger modtaget i forbindelse med landebesøget til Grækenland.

⁸⁴ Europarådet, Platform to promote the protection of journalism and safety of journalists, Greece.

⁸⁵ Sagen efterforskes i øjeblikket. I henhold til græsk lovgivning (artikel 68, 70 og 156 i præsidentdekret 141/1991) kan politiet yde beskyttelse af sårbare personer, enten af egen drift eller efter anmodning fra den berørte person, hvis der foreligger en trussel om deres liv eller fysiske integritet.

⁸⁶ Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Grækenland, s. 10.

⁸⁷ Lov 4622/2019.

tværfagligt organ, udvalget for vurdering af lovgivningsprocessens kvalitet⁸⁸, som skal kontrollere de enkelte lovforslags kvalitet baseret på lovgivningsprincipperne og sikre, at de foreslåede lovbestemmelser er i overensstemmelse med forfatningen⁸⁹. Der er nedsat et centralt kodificeringsudvalg⁹⁰, som skal koordinere den retlige kodificering og udarbejde den årlige kodificeringsplan⁹¹. I september 2020 godkendte ministerkabinetet den første årlige plan, og arbejdet skrider frem⁹². Ifølge de nationale interessenter har disse reforminitiativer forbedret kvaliteten af de lovforslag, der fremsættes i parlamentet, og resulteret i langt færre ændringer "i sidste øjeblik", som indeholder bestemmelser, der ikke er relateret til de primære bestemmelser i loven⁹³. Ofte modtager interessenterne og navnlig ombudsmanden imidlertid ikke lovforslagene i rette tid, og nogle gange sker det først, når forslaget offentliggøres⁹⁴. Ombudsmanden og interessenterne høres i forbindelse med ca. halvdelen af alle lovforslag⁹⁵. Regeringen inddrog desuden NGO'erne i en række initiativer såsom den nationale plan for handicappede og reformerne af familielovgivningen⁹⁶.

Grækenland har ikke erklæret undtagelsestilstand under covid-19-pandemien. Alle relevante foranstaltninger er blevet truffet i overensstemmelse med den almindelige lovgivningsprocedure. Det fremgår ikke, at de foranstaltninger, der er truffet i denne sammenhæng, er blevet prøvet ved en domstol⁹⁷. I denne periode åbnede parlamentet mulighed for, at medlemmerne på visse betingelser kunne stemme ved brev eller telefax forud for møder i parlamentet, ledsaget af deres underskrift og angivelse af det spørgsmål, der skulle stemmes om, hvis de ikke havde adgang til mere avancerede digitale systemer⁹⁸. Selv om denne mulighed kun kan anvendes i begrænsede tilfælde, besluttede parlamentet at foretage en fleksibel fortolkning af sine interne regler, således at medlemmerne ikke behøvede at være fysisk til stede, for at tage højde for covid-19-pandemien⁹⁹.

Ombudsmandsinstitutionens beføjelser er blevet styrket. Ombudsmanden fungerer ifølge de nye lovbestemmelser, der blev vedtaget i slutningen af 2020¹⁰⁰, som national mekanisme for undersøgelse af tilfælde af vilkårlighed og har til opgave at indsamle, registrere, vurdere og undersøge klager om de retshåndhævende myndigheders handlinger eller manglende handlinger. De nye bestemmelser har forsynet ombudsmanden med en række værktøjer og mekanismer og med nødvendige yderligere menneskelige ressourcer. Ombudsmanden holder løbende øje med, om den offentlige administration overholder dennes anbefalinger¹⁰¹.

⁸⁸ Udvalget består af uafhængige og højt kvalificerede jurister og økonomer, der giver feedback om konsekvensanalyserne.

⁸⁹ Oplysninger modtaget fra udvalget for vurdering af lovgivningsprocessens kvalitet i forbindelse med landebesøget i Grækenland. Siden oktober 2020 er udvalget blevet udvidet med tre medlemmer, og organisatorisk er det blevet delt i to kamre for at gøre det mere effektivt.

⁹⁰ Lov 4622/2019, artikel 65-67.

⁹¹ I samråd med fagministerierne på de enkelte politikområder samt ved at koordinere gennemførelsen af den årlige kodificeringsplan, hvorimod forarbejdet i forbindelse med den retlige kodificering er overgået til fagministerierne.

⁹² Oplysninger modtaget fra justitsministeriet i forbindelse med landebesøget i Grækenland.

⁹³ 33 % færre i 2020 og 50 % færre på nuværende tidspunkt.

⁹⁴ Oplysninger modtaget fra ombudsmanden i forbindelse med landebesøget i Grækenland.

⁹⁵ Ibid.

⁹⁶ Oplysninger modtaget fra justitsministeriet i forbindelse med landebesøget i Grækenland.

⁹⁷ Ibid.

⁹⁸ Det græske parlaments forretningsorden, artikel 70A.

⁹⁹ Jf. formandens forklaring af 12. marts 2020. Europa-Parlamentets Forskningstjeneste (2020), *Parliaments in emergency mode: How Member States' parliaments are continuing with business during the pandemic*.

¹⁰⁰ Lov 4662/2020, artikel 188.

¹⁰¹ Oplysninger modtaget fra ombudsmanden i forbindelse med landebesøget i Grækenland.

Ombudsmanden er ikke blevet kontaktet formelt af nogen statslig myndighed under covid-19-pandemien, men har på eget initiativ fremsat en række anbefalinger, især om sårbare grupper. Ombudsmanden har som led i sin årlige rapport til FN fremsendt oplysninger, der beskriver restriktionerne i forbindelse med covid-19¹⁰². Migrations- og asylspørgsmål spiller en stor rolle i Grækenland, og ombudsmanden udtaler sig derfor om disse spørgsmål og har for nylig udsendt en initiativrapport vedrørende påstande om afvisning af flygtninge¹⁰³.

Kravene om registrering af NGO'er, der er aktive på områder, der vedrører for asyl, migration og social inklusion, giver fortsat anledning til bekymring. Denne bekymring over NGO'ernes mulighed for at operere i Grækenland og for at modtage økonomisk støtte i lyset af de regler om registrering og certificering, der blev indført i 2020¹⁰⁴, er blevet fremhævet i en ny rapport fra Europarådets ekspertråd om NGO-lovgivning¹⁰⁵, af tre særlige FN-rapportører¹⁰⁶, af Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder¹⁰⁷ og af en NGO, der især beskæftiger sig med for asyl, migration og social inklusion¹⁰⁸. Det formål, der forfølges med lovgivningen — at skabe gennemsigtighed med hensyn til registrering¹⁰⁹ — må anses for legitimt. Registreringskravene bør dog ikke gå ud over, hvad der er strengt nødvendigt og forholdsmæssigt, og de bør især ikke udgøre en urimelig byrde. Der verserer en appelsag om visse aspekter af lovgivningen ved den øverste domstol i forvaltningsretlige sager, og ombudsmanden har modtaget en klage fra NGO'er, som har fået afslag på registrering, fordi de ikke opfylder de formelle eller materielle kriterier¹¹⁰.

---

¹⁰² Ibid.

¹⁰³ Den græske ombudsmand, *Interim Report — Alleged pushbacks to Turkey of foreign nationals who had arrived in Greece seeking international protection*, 31. december 2020, s. 21.

¹⁰⁴ Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Grækenland, s. 12.

¹⁰⁵ Ekspertrådet om NGO-lovgivning, *Addendum to the opinion on the compatibility with European standards of recent and planned amendments to the Greek legislation on NGO registration*, 23. november 2020. Se også Europarådets INGO-konferences ekspertråd om NGO-lovgivning, *Opinion on the compatibility with European standards of recent and planned amendments to the Greek legislation on NGO registration*, 2. juli 2020.

¹⁰⁶ FN's særlige rapportør om retten til frit at deltage i fredelige forsamlinger og til foreningsfrihed, særlige rapportør om situationen for menneskerettighedsforkæmpere og særlige rapportør om migranternes menneskerettigheder, brev af 31. marts 2021, OL GRC 1/2021.

¹⁰⁷ Bidrag fra Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA) til rapporten om retsstatssituationen 2021, landekapitlet om Grækenland, "Legal environment and space of civil society organisations in Greece", s. 6-8.

¹⁰⁸ Bidrag fra Refugee Support Aegean (RSA) til rapporten om retsstatssituationen 2021, s. 6-9. Se også Amnesty International, "Greece: Worrying legal developments for asylum-seekers and NGOs" af 4. maj 2020 og "Greece: Regulation of NGOs working on migration and asylum threatens civic space" af 31. juli 2020.

¹⁰⁹ Dvs. formålet om at skabe gennemsigtighed om, hvordan NGO'er, der er aktive inden for international beskyttelse, migration og social inklusion, arbejder, og dermed optimere de tjenester, som de leverer, samt at gøre det muligt at beskytte flygtninges og migranternes menneskerettigheder og at tage hensyn til den almene interesse. I april 2021 udsendte ministeriet for migration og asyl et officielt notat, hvori det beskrev loven og dets formål.

¹¹⁰ Oplysninger modtaget fra ombudsmanden i forbindelse med landebesøget i Grækenland.

Bilag I: Liste over kilder i alfabetisk rækkefølge*

* Listen over indkomne bidrag i forbindelse med høringen om rapporten om retsstatssituationen 2021 kan findes på <https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2021-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation>.

Amnesty International (2020), *Greece: Regulation of NGOs working on migration and asylum threatens civic space*.

Amnesty International (2020), *Greece: Worrying legal developments for asylum-seekers and NGOs*.

Centre for Media Pluralism and Media Freedom (2021), *Media pluralism monitor 2021* (link indsættes, når det er tilgængeligt).

Den centrale græske myndighed for offentlige udbud (2020), *COVID-19 and Public Procurement* (<https://www.eaadhsy.gr/index.php/en/51-english-version/523-covid-19-and-public-procurement>).

Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA), *Contribution from the European Union Agency for Fundamental Rights to the 2021 Rule of Law Report*.

Den græske ombudsmand, *Annual reports* (<https://www.synigoros.gr/?i=stp.el.annreports>).

Den græske regering (2021), *Input from Greece for the 2021 Rule of Law Report*.

Dianeosis (2019), *Det græske retsvæsen: forslag til et moderne retssystem* (https://www.dianeosis.org/wp-content/uploads/2019/02/justice_study.pdf)

Ekspertrådet om NGO-lovgivning, *Addendum to the opinion on the compatibility with European standards of recent and planned amendments to the Greek legislation on NGO registration* (<https://rm.coe.int/expert-council-conf-exp-2020-5-addendum-to-the-opinion-on-the-compatib/1680a076f2>).

Europa-Kommissionen (2020), *Rapport om retsstatssituationen, landekapitlet om Grækenland*.

Europa-Kommissionen (2021), *Enhanced Surveillance Report for Greece* (https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip145_en.pdf).

Europa-Parlamentets Forskningstjeneste (2020), *Parliaments in emergency mode: How Member States' parliaments are continuing with business during the pandemic* ([https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI\(2020\)649396](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI(2020)649396)).

Europarådet, Platform to promote the protection of journalism and safety of journalists — Greece (<https://www.coe.int/en/web/media-freedom/greece>)

Europarådets INGO-konferences ekspertråd om NGO-lovgivning (2020), *Opinion on the compatibility with European standards of recent and planned amendments to the Greek legislation on NGO registration* (<https://rm.coe.int/expert-council-conf-exp-2020-4-opinion-ngo-registration-greece/16809ee91d>).

FN's særlige rapportør om retten til frit at deltage i fredelige forsamlinger og til foreningsfrihed, særlige rapportør om situationen for menneskerettighedsforkæmpere og særlige rapportør om migranternes menneskerettigheder (2021), *brev af 31. marts 2021*, OL GRC 1/2021.

Generaldirektoratet for Kommunikation (2019), *Flash Eurobarometer 482: businesses' attitudes towards corruption in the EU*.

Generaldirektoratet for Kommunikation (2020), *Special Eurobarometer 502: corruption*.

Grækenlands øverste domstol i forvaltningsretlige sager (2021), *Contribution from the Greek Council of State to the 2021 Rule of Law Report*.

Greco (2015), *Fourth Evaluation Round — Evaluation Report on Greece on Corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors*.

Greco (2020), *Fourth Evaluation Round — Second Compliance Report on Greece on Corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors* (<https://rm.coe.int/fourth-evaluation-round-corruption-prevention-in-respect-of-members-of/1680a06121>).

Journalister uden grænser (2021), *2021 World Press Freedom Index — Greece* (<https://rsf.org/en/greece>).

Panagiotis Pikramenos (2021), *Reformer på de tre vigtigste områder i retssystemet* (Μεταρρύθμιση σε Τρεις Κρίσιμους Τομείς του Δικαστικού Συστήματος).

Refugee Support Aegean (2021), *Contribution from Refugee Support Aegean to the 2021 Rule of Law Report*.

Transparency International (2021), *Corruption Perceptions Index 2020*.

Bilag II: Landebesøg i Grækenland

Kommissionens tjenestegrene afholdt i marts 2021 virtuelle møder med:

- Advokatsamfundet
- Anklagemyndigheden ved den øverste domstol i civile sager og straffesager
- Anklageren for økonomisk kriminalitet og politiets afdeling for økonomisk kriminalitet
- De retshåndhævende organers enhed for interne anliggender
- Den græske ombudsmand
- Den nationale myndighed for gennemsigtighed
- Den nationale tilsynsmyndighed for audiovisuelle medier
- Den øverste domstol i civile sager og straffesager
- Den øverste domstol i forvaltningsretlige sager
- Det centrale kodificeringsudvalg
- Dommerforeningen
- Dommerskolen
- Journalistforbundet ESIEMTH
- Justitsministeriet
- Parlamentets udvalg for undersøgelse af indberetninger af aktiver (CIDA eller 3-A-udvalget)
- PRAKSIS
- Refugee Support Aegean
- Revisionsretten
- Transparency International
- Udvalget for vurdering af lovgivningsprocessens kvalitet

* Kommissionen mødtes også med følgende organisationer på en række horisontale møder:

- Amnesty International
- Center for Reproductive Rights
- CIVICUS
- Civil Liberties Union for Europe
- Civil Society Europe
- Conference of European Churches
- EuroCommerce
- European Center for Not-for-Profit Law
- European Centre for Press and Media Freedom
- European Civic Forum
- European Federation of Journalists
- European Partnership for Democracy
- European Youth Forum
- Front Line Defenders
- Human Rights House Foundation
- Human Rights Watch
- ILGA-Europe
- International Commission of Jurists
- International Federation for Human Rights
- International Planned Parenthood Federation European Network (IPPF EN)
- International Press Institute
- Netherlands Helsinki Committee
- Open Society European Policy Institute
- Philanthropy Advocacy

- Protection International
- Reporters without Borders
- Transparency International EU.